

Základní tendence anglického gotického románu

Vypracovala: Anna Křivánková

Autorka si ke zpracování vybrala zajímavé a – mimo anglistické okruhy – dosti originální téma. Jde o interpretaci některých klasiků anglického gotického románu se zřetelem k tezi, která je jasně uvedena v úvodu: jde o rozlišení – známé ostatně již v dané době – na *terror* a *horror*. *Terror*, jehož nejnámější představitelkou je Ann Radcliffová, je literární strategie založená na odkládání rozluštění a na jisté „atmosférické“ tísnivosti (ale také na konečném racionálním vysvětlení všech záhad), zatímco *horror*, reprezentovaný především legendárním Lewisovým *Mnichem*, je založen na přímočarém zobrazování násilí (ale také na přímé intervenci nadpřirozených sil). Autorka si stanovuje za cíl zmíněné rozlišení doložit analýzou několika konkrétních románů.

Podle mého názoru vytčenému úkolu dostala dosti úspěšně. Předmětem jejích analýz se stávají čtyři knihy. V první řadě je to Walpoleův *Otrantský zámek* coby skutečně „seminální“ dílo gotického žánru, ve kterém se i přes jeho nepopiratelnou naivitu v zárodečné podobě jasně rýsují snad všechny motivy, které ve svébytné podobě rozpracuje Radcliffová a Lewis (včetně motivů komických – autorka upozorňuje zvláště na motiv „natvrdlého“ služebnictva, který Walpole přebírá podle vlastních slov od Shakespeara a který se navrácí zejména u Radcliffové). Dále *Sicilský román* a *Záhady Udolfa* od Ann Radcliffové a zmiňovaný Lewisův *Mnich*.

Autorka postupuje následujícím způsobem. Nejprve je představen gotický žánr jako takový, včetně širších – tedy mimo-anglických – kontextů (s. 2-7). Nemyslím, že bych tomuto úvodu mohl – i navzdory jeho poněkud „učebnicovému“ charakteru, který se mi ovšem zdá jednak nevyhnutelný a jednak funkční – cokoli podstatnějšího vytknout: je to velmi solidní přehled, opírající se o relevantní literaturu. Dále jsou krátce uvedeny „medailonky“ jednotlivých autorů a představen děj jednotlivých románů (s. 8 – 17). Této partii by bylo možné vytknout jistou popisnost a rozvleklost, ale dlužno říci, že tento postup jsem autorce coby vedoucí schválil: děje zmiňovaných textů se vyznačují značnou košatostí a následnou analýzu je dobré číst s jistým povědomím o tom, co se v těchto textech vlastně děje.

Následuje samotná analýza. V partii věnované *Otrantskému zámku* oceňuji, že autorka věnovala prostor slavné Walpoleově předmluvě ke druhému vydání. Je to totiž text, ve kterém je předložena zcela klíčová reflexe autorova záměru (sloučení dvou žánrů, totiž *romance* a *novel*). To autorce poskytuje podklad pro její četbu Radcliffové a Lewise. Jsou zde zdůrazněny – a podrobně textově doloženy – některé motivy, které jsou pro dotýčný žánr a pro dotýčné autory skutečně určující. Namátkou: chybná identita postav (s. 20, 22, 30 a passim; autorka trefně upozorňuje například na to, že v případě Matyldy z Lewisova románu jde i o záměnu takříkajíc cross-genderovou, nemluvě o Krvavé jeptišce, která dokonce překračuje hranice mezi životem a smrtí), upovídání služebnictva (19, 21), extrémní postavy jako signor Montoni (24)... Autorka má však schopnost vypíchnout také rozdíly v literárních strategiích jednotlivých autorů – za všechny zmiňuji bystrý postřeh ohledně popisu zámku u Walpolea a Radcliffové (23), anebo rozdíl v demaskování postav u Walpolea a Lewise (30).

A v neposlední řadě bych rád zdůraznil jednu dnes už bohužel zcela nesamozřejmou věc: autorka velice poctivě pročetla nejen zmiňovaná díla (a zejména čtenáři *Udolfa* vědí, že to není vždy snadné!), ale také velice náročnou sekundární literaturu, a to v angličtině – mám zde na mysli klasickou Kielyho monografii *The Romantic Novel in England*, anebo Brooksovu kanonickou studii o Lewisovi. Jedná se (pro bakalářského studenta, který nestuduje specializovaný literárněvědný obor) o obtížné texty, které

ovšem autorka dovedla pochopit a když to bylo potřeba, i správně a funkčně využít. Nakolik mohu posoudit, na našem ústavu (ale nejen zde) to není nic běžného.

Úhrnem řečeno: předloženou bakalářskou práci pokládám za velice solidní, poctivé komparatistické cvičení, a také za velmi dobrý fundament pro další práci, pokud by se autorka chtěla tomuto tématu nadále věnovat (není zde například rozebrán geniální Maturinův *Poutník Melmoth* atd.). Jistě, pro toho, kdo zná dotyčná díla a je obeznámen s příslušnou sekundární literaturou, toho autorka zase neříká tolik nového – ale jednak takových čtenářů moc není a jednak na bakalářské úrovni jistě není nutno očekávat nějaké průlomové studie. Kromě toho, jakkoli má práce zdánlivě „technicistní“ a popisný charakter, pod jejím povrchem se skrývají četné cenné textové postřehy (viz namátkové příklady výše). Snad by se jí dalo vytknout, že „Komparace vybraných děl“ (33-34) je přece jen poněkud kusá a stručná. S některými pasážemi lze nesouhlasit, např. s poslední větou celé práce, kde je Lewisův Ambrosio charakterizován jako „muž, který si jde za svým cílem, dokonce přes mrtvoly“ (36) – měl bych tendenci vidět *Mnicha* jako příběh přece jen poněkud komplikovanější (vzpomeňme na všechny Ambrosiovy nejistoty, vnitřní boje, výčitky svědomí, váhání)... ale to už je jiný příběh a téma pro jinou práci.

Jako vedoucí též oceňuji autorčinu poctivost, ochotu prokousávat se dlouhými knihami a shánět si těžko dostupnou sekundární literaturu.

Práci navrhuji hodnotit jako **výbornou**.

Praha, 16. 8. 2023   Josef Fulka